

Zpravodaj

Výzkumného ústavu odborného školství

č. 5

(20.května)

Německý odborový svaz k dalšímu odbornému vzdělávání	2	Ostrá kritika dalšího odborného vzdělávání shrnutá do pěti bodů. Návrhy reformy a modernizace dalšího vzdělávání.
Odborné vzdělávání pro informační společnost	5	Úkoly pro duální systém profesní přípravy v souvislosti s rozvojem informačních technologií. 4 nové učební obory.
Nové modely učebních oborů v německém duálním systému	6	Tři modely struktury oborů: Obory informační techniky, tiskařský průmysl a laboratorní obory.
ETUC - Evropská konfederace odborových svazů	8	Sociální partner Evropské komise.
Jitka Gobyová* Vzdělávání v Rakousku - předpoklad dalšího rozvoje země <small>* (Autorka navštívila Rakousko v rámci programu ARION.)</small>	9	Struktura školského systému v Rakousku. Integrace zdravotně postižených a přistěhovalců. Praktické znalosti a dovednosti. Fiktivní firmy. Projektová výuka. Výuka jazyků.
Změny ve francouzských <i>collèges</i>	14	<i>Collèges</i> jsou sekundární školy prvního stupně, v nichž žáci ukončují povinnou školní docházku. Diskuse o tom, zda má být vzdělávání v <i>collèges</i> jednotné nebo diferencované.
Diplomy odborného vzdělávání a profesní přípravy ve Francii	15	Diplomy V. (CAP, BEP, MC), IV. (BT, bac pro, BTn, BP) a III. úrovně (BTS, DUT).
Proměny zájmu o druhy odborného vzdělávání ve Francii	16	Pokles celkového počtu vydaných diplomů a jeho příčiny.
Nové knihy v knihovně	16	Učebnice pro odborné školy (FRAGMENT) ...
Co nového v časopisech OECD	17	Employment and Social Affairs, 1997/2 Innovation in Education, 1997/3
Návrh Rozhodnutí rady o podpoře evropských cest pro odbornou přípravu spojenou s prací, včetně učňovství	18	Official Journal of the European Communities, 1998, č. C 67, s. 7-11. Překlad.

Míra vlivu sociálních partnerů v oblasti odborného vzdělávání je obvykle přímo úměrná pevnosti jejich postavení. Německý odborový svaz zřejmě o své síle nepochybuje, a tak velmi ostře zkritizoval další odborné vzdělávání v Německu. Zaměstnavatelské svazy si zase dělají starost s přeměnou současné společnosti ve společnost založenou na informacích. Na přeměnu je třeba urychleně připravovat nejen pracovníky, ale také zákazníky (spotřebitele, uživatele) - prostě společnost jako celek.

Pro pracovníky v informacích, řízení a výzkumu v oblasti školství je určen evropský program ARION (akronym založený na názvu v nizozemštině - *Actieprogramma Reizen met een Instructif karakter voor Onderwijsspecialisten*). Čtvrtá zpráva ze studijního pobytu v rámci tohoto programu, který se konal ve Vídni, seznamuje se vzděláváním v Rakousku.

Francouzské slovo *collège* má se svým anglickým protějškem *college* společný jen vzhled, nikoli výslovnost a význam. Francouzské *collèges* jsou totiž nižší sekundární školy. Jejich absolvování je nezbytným předpokladem pro další studium (a získávání diplomů).

Dříve se chodilo po Evropě na zkušenou s vandrovní knížkou, dnes Komise EU navrhuje vybavit mladé lidi, kteří se připravují na povolání a zároveň sbírají pracovní zkušenosti v zahraničí, průkazem nazvaným „*Europass-training*“.

AK

Německý odborový svaz k dalšímu odbornému vzdělávání

Německý odborový svaz přijímá s nedůvěrou zprávy o tom, že 42% Němců ve věku 19 - 64 let využívá možnosti dalšího vzdělávání. Upozorňuje na to, že další vzdělávání je nesystematické a neodpovídá potřebám zaměstnanců. Působí selektivně a posiluje nerovnost mezi obyvatelstvem. Snahy o zvýšení jeho účelnosti i účinnosti narážejí na různé bariéry. Pět z nich odborový svaz považuje za nejzávažnější a zaujímá k nim vyhraněné kritické stanovisko.

1. bariéra: Nedostatečná kontrola kvality poskytovaného vzdělávání.

Christoph Ehmann jednou situaci charakterizoval takto: „Každý hospodský je kontrolován přísněji. 'Krysaři', kteří nabízejí další vzdělávání, však v pluralitních, na trh orientovaných strukturách mohou vycházet na lov účastníků bez obav z kontrol.“

Nedostatečná kvalita dalšího vzdělávání souvisí s tím, že nejsou stanoveny národní standardy pro definování kvality vzdělávacích zařízení, kvality vzdělávání a kvality výsledků. Místo toho se prosazuje nákladný a nespolehlivý systém certifikace.

Odborový svaz pro výchovu a vědu - GEW (*Gewerkschaft Erziehung und Wissenschaft*) odmítá certifikaci prováděnou společností CERQUA, kterou založil Německý sněm průmyslu a obchodu, Spolkové sdružení zaměstnavatelských svazů a Ústřední svaz německých řemesel. Jde totiž o certifikaci, na které se nepodílejí sociální partneři a uznané veřejné korporace, a proto musí být hodnocena jako pokus etablovat v oblasti dalšího vzdělávání samozvaný veřejnoprávní prvek. Otázka zajištění kvality dalšího vzdělávání se stala názorným příkladem ekonomické moci a politické bezmoci.

2. bariéra: Chybějící informace, transparentnost a poradenství

Pro mnoho lidí se další vzdělávání podobá džungli a poradenství labyrintu. Stále chybí poradenský systém, který by zájemcům umožnil získávat přehled o nabídkách dalšího vzdělávání, aby se mohli přiměřeně rozhodovat. Musí proto být rozšířeny možnosti využívání informačních systémů o dalším vzdělávání, musí být financována poradenská střediska. Odpovědnost za vypracování regionálních programů akcí pro nábor ke vzdělávání, a za poradenství ve střediscích dalšího vzdělávání může být přenesena na regionální rady dalšího vzdělávání, které by se měly skládat ze zástupců akreditovaných zařízení dalšího vzdělávání, komunálních institucí, hospodářských svazů, odborů a expertů.

3. bariéra: Chybějící integrace počáteční profesní přípravy a dalšího vzdělávání

Pro většinu absolventů duálního systému končí po složení učňovských zkoušek systematické učení nebo se podobá překážkovému běhu s vysokými individuálními investicemi jak materiálního, tak psychického rázu. Šance na vytrvání nebo na vzestup jsou malé, a proto neudivuje, že profesní příprava v duálním systému nese stigma „vzdělávání druhé volby“ a vnímá se jako slepá ulička. V Německu dosud neexistuje jednotný, vzájemně koordinovaný systém počáteční profesní přípravy a dalšího vzdělávání. Oproti počáteční profesní přípravě určené zákony stojí nahodile se vytvářející další vzdělávání. To je stav, ve kterém bují neregulovaný zplaněný vývoj. Stačí uvědomit si, že existuje 500 různých oborů dalšího vzdělávání, roztržštěných dvěma tisíci místními úpravami zkoušek.

Spolkový ústav pro odborné vzdělávání a komise pro vzdělávání v Severním Porýní - Vestfálsku navrhuje realizovat obsahové, strukturální a personální skloubení obou oblastí.

Pokud jde o obsah, je například možné vyvinout systémy na sebe navazující počáteční profesní přípravy a k určité certifikaci zaměřeného dalšího vzdělávání. Dobrý počátek byl učiněn „Dohodou o dalším odborném vzdělávání“, která vstoupila v platnost v prosinci 1996. Na základě této dohody se dvě třetiny účastníků dalšího vzdělávání podrobují jednotným, celostátně uznávaným zkouškám. Tak je pomocí minimálních standardů zajištěna alespoň základní ochrana vzdělávaných.

Ve vztahu ke struktuře vzdělávání jde o to, aby se např. podporovalo vytváření kurzů dalšího vzdělávání a kurzů na vysokých odborných školách s duálním charakterem, aby se řešily vztahy mezi podniky a poskytovateli dalšího vzdělávání, mezi učňovskými školami a vysokými odbornými školami apod.

V souvislosti se snahou propojit počáteční profesní přípravu a další odborné vzdělávání se objevuje nežádoucí tendence redukovat počáteční profesní přípravu ve prospěch dalšího vzdělávání. Opakovaně předkládaný návrh Spolkového sdružení německých zaměstnavatelských svazů dát k dispozici učební místa pro dvouleté učební obory, je počínání vůči dalšímu vzdělávání v podstatě nepřátelské. Solidní tříletá profesní příprava přece vytváří předpoklady pro to, aby zájemci zvládli požadavky dalšího odborného vzdělávání a aby toto vzdělávání nebylo finančně a časově příliš náročné.

4. bariéra: Nedostatečné financování

Politici působící v oblasti financí a jejich sympatizanti ve státní a veřejné správě degradují v současné době další vzdělávání na proměnnou veličinu, závislou na konjunkturu, kterou lze podporovat, ale také libovolně jako nějaké luxusní zboží přehlížet, tedy podrobit rigorózní úsporné politice:

V roce 1997 byly výdaje na další vzdělávání a přeškolení redukovány o 1,8 miliard DM a to mělo za následek ztrátu 160.000 míst v dalším vzdělávání.

V důsledku reformy zákona o podpoře práce - AFRG (*Arbeitsförderungsreformgesetz*) platné od 1. ledna 1998 se aktivní politika vůči trhu práce oslabí. Účast na další vzdělávání totiž nejen nezakládá nárok na podporu v nezaměstnanosti, nýbrž může dokonce vést k zániku existujícího nároku.

Další odborné vzdělávání zaměřené na vzestup, které je upraveno novým zákonem na podporu dalšího vzdělávání určeného na vzestup (*Aufstiegsfortbildungsförderungsgesetz*) je znesnadněno zavedením zúročených bankovních půjček.

Spolkové země vyvolávají krizi dalšího vzdělávání, za něž odpovídají, a institucí, které financují, tím, že jim zkracují rozpočtové položky. To má za následek omezování nabídky kursů, zvyšování účastnických poplatků a dílčí privatizaci.

Podle šetření provedeného Spolkovým ústavem pro odborné vzdělávání vydali již v roce 1992 sami účastníci na další odborné vzdělávání 10 miliard DM a kvalifikovaní dělníci mají trojnásobně vyšší výdaje na své další vzdělávání než vedoucí pracovníci.

Všechny tyto skutečnosti svědčí o tom, že se náklady na další vzdělávání stávají individuálním zatížením a při klesajících reálných mzdách překážkou pro další vzdělávání. K zajištění dostatečné kontinuity nabídek dalšího vzdělávání je zapotřebí zavést nové systémy smíšeného financování z veřejných prostředků, z prostředků podniků a účastníků. Tyto systémy však nesmí vypadat tak, že podniky, stát a Spolkový ústav práce budou přejímat stále méně nákladů a náklady na vzdělávání budou stále více individualizovány. Pak by se dalšího vzdělávání mohlo účastnit stále méně občanů a sociální selekce by se zostřila.

5. bariéra: Podniková selekce

Podle ankety Institutu německého hospodářství vydaly podniky v roce 1995 na další vzdělávání 33,9 miliardy DM, což bylo o 7% méně než 3 roky předtím. Podle údajů o struktuře účastníků se na dalším vzdělávání pořádaném podniky podílelo v posledních letech 65% z celkového počtu vedoucích pracovníků, ale jen 8% z celkového počtu kvalifikovaných dělníků a jen 2,5% z celkového počtu zaučených a nevyučených dělníků. Podle zákona o podnikových radách - BVG (*Betriebsverfassungsgesetz*) má podniková rada při rozhodování o dalším vzdělávání právo na to, aby byla informována a aby mohla poskytovat rady. Konečné rozhodnutí je v pravomoci zaměstnavatele. Jen při provádění kvalifikačních opatření má podniková rada právo spolurozhodovat o účastnících, obsahu a metodách potřebného dalšího vzdělávání.

Oborové svazy požadují, aby byl každému zaměstnanci tarifní smlouvou zaručen právní nárok na další vzdělávání, aby doba určená na kvalifikování byla považována za pracovní dobu a náklady na další vzdělávání nesl zaměstnavatel, aby v každém podniku byly vytvořeny kvalifikační komise, které vypracují podnikové plány kvalifikování, aby každý kdo absoluuje podnikové kvalifikační vzdělávání měl nárok na zařazení do vyšších tarifních tříd.

Návrhy reformy a modernizace dalšího vzdělávání

Systém dalšího vzdělávání ve SRN není schopen zajistit otevřenou, každému přístupnou nabídku dalšího vzdělávání a podílet se na řešení důležitých otázek budoucnosti. Je to důsledek politiky prosazující se o poloviny 80 let pod heslem „více trhu - méně státu“. Do budoucna hrozí tato politika zavedením „samoorganizovaného učení“ (mimo instituce dalšího vzdělávání a jeho personál). S teorií a praxí tohoto konceptu se spojuje individualizace nákladů na další vzdělávání, vyhrocení existující segregace a individualizace odpovědnosti.

Protože se pro každého občana další vzdělávání stává nezbytností, je zapotřebí reformy politického myšlení a jednání. Vsázet na soukromý trh vzdělávání vede ke stagnaci dalšího vzdělávání. Je chybou, že se nevytvořila veřejná odpovědnost za další vzdělávání. Jen rozšíření a posílení veřejné odpovědnosti za celou oblast podnikového a jiného dalšího vzdělávání totiž otevírá cesty k celoživotnímu učení jako možnosti pro všechny.

Požadavek veřejně regulovaného a integrovaného systému dalšího vzdělávání neznamená volání po zestátnění dalšího vzdělávání. Jde o jeho zespolečnění, tedy o společnou odpovědnost státu a společenských skupin za organizaci, financování a formu, za otevřenost přístupu, za úroveň certifikace a za kvalifikaci personálu, jak se s ní setkáváme u počáteční profesní přípravy. Je společným úkolem demokratického státu formulovat potřebu dalšího vzdělávání orientovanou na politické cíle a přimět různé zájmové skupiny a instituce k diskusi a konsensu o „žádoucím“, „nutném“ a „proveditelném“ při omezených zdrojích.

I v oblasti dalšího vzdělávání lze „práva na vzdělání“, „přístupu“, „rovnosti šancí“ a „rovnocennosti“ dosáhnout jen politikou veřejné odpovědnosti, která se řídí principem sociálního státu. I v dalším vzdělávání je úkolem státu odstranit negativní důsledky mocenské regulace spočívající na soukromém vlastnictví a na orientaci na zisk.

Zpracováno podle Bayer, Mechthild: Lebensbegleitendes Lernen. Barrieren und Fördermodelle. [Celoživotní učení - Bariéry a podpůrné modely.] Gewerkschaftliche Bildungspolitik, 1998, č.1/2.

O globalizaci ...

Píšeme-li nebo mluvíme o perspektivách odborného vzdělávání, o vývoji kvalifikačních požadavků, o ekonomických a sociálních prognózách i o mnohém dalším, dodá našim sdělením punc vědeckosti zmínka o globalizaci. Nemusí nám vadit, že použijeme prázdný výraz. Bystřejší čtenář či posluchač sám pozná, kdy jde jen o slova a kdy o globalizaci finančních trhů, podnikání, výroby, technologií, vědeckého poznání, výzkumu, vývoje, komunikací, informací, škod na životním prostředí, životního stylu, kultury...

Odborné vzdělávání pro informační společnost

Společnost informací, informační společnost, nebo možná přesněji společnost založená (či snad závislá?) na získávání, zpracovávání a využívání informací - všechny ty výrazy chtějí vyjádřit fakt, že dominantním činitelem, který určuje vývoj společnosti na přelomu tisíciletí, je způsobilost operovat s informacemi. Nejde přitom pouze o operace, na nichž záleží globální rozhodování nebo řízení makrosociálních procesů. Způsobilost operovat s informacemi se stává součástí kvalifikace pro výkon většiny povolání a je nezbytností téměř pro každého člověka, který chce využívat bankovních služeb, elektronické pošty, teleshoppingu, nebo který hodlá vykonávat své zaměstnání doma pomocí telekomunikačních prostředků (*télétravail, teleworking, Telearbeit* - viz Zpravodaj informačního střediska VÚOŠ, 1997, č. 9, s.6). To musí vzít v potaz vzdělávání ve všech druzích škol - a samozřejmě především vzdělávání odborné.

Velké zaměstnavatelské svazy Spolkové republiky Německo si uvědomují, že přeměna společnosti ve společnost operující s informacemi je závislá nejen na rozvoji informační techniky, ale i na připravenosti lidí využívat jejích služeb. Ústřední svaz elektrotechniky a elektrotechnického průmyslu a Svaz německých výrobců strojů a zařízení vypracovaly studii nazvanou Informační společnost - požadavky na vzdělávací systém. V ní vytyčují úkoly, které by měla hospodářská sféra - a v jejím rámci i duální systém profesní přípravy - v souvislosti s rozvojem informačních technologií plnit. K těmto úkolům patří:

- Vytvářet nová povolání v odvětvích, na nichž závisí rozvoj informačních technologií a v souvislosti s tím i nové učební obory, které by uspokojily kvalifikační potřeby těchto vznikajících povolání.
- Zajistit lepší využívání možností informační a komunikační techniky v existujících povoláních - a tomu přizpůsobit vzdělávání v učebních oborech i v kurzech dalšího vzdělávání.

Současně oba svazy upozorňují, že nové informační a komunikační technologie nelze přejímat nekriticky. Stejně jako otálení je škodlivá slepá aktivita.

Osobitou reakcí duálního systému profesní přípravy na požadavky zaměstnavatelských svazů je vytvoření nových oborů pro povolání z oblasti informačních technologií. Koncepce těchto učebních oborů odráží novou koncepci příslušných povolání. Tu lze vyjádřit tezí, že pracovník je tím, kdo nabízí výrobky a služby, a současně je tím, kdo využívá informační technologie. Pro nová povolání je charakteristická orientace na zákazníka. Tím jsou poznamenány i nové učební obory. Učňové získávají kompetence jak pro komerční, tak pro technické činnosti. Jsou připravováni tak, aby byli s to všechny technické a komerční služby poskytovat podle individuálního přání zákazníka.

Nové učební obory, které zajišťují profesní přípravu k výkonu povolání v oblasti informačních technologií, jsou čtyři:

- Systémový elektronik informačních technologií (*IT-Systemelektroniker*),
- odborný informatik (*Fachinformatiker*),
- prodavač systémů informačních technologií, (*IT-System-Kaufmann*),
- prodavač informatik (*Informatikkaufmann*).

Systémový elektronik informačních technologií zavádí různá informační a telekomunikační zařízení, jako jsou počítačové systémy, pevné sítě, telefonní sítě, koncové přístroje a bezpečnostní systémy.

Odborný informatik plánuje a realizuje komplexní hardwarové a softwarové systémy, jako např. obchodní a technické systémy, expertní systémy, matematicko-vědecké systémy, multimediální systémy apod.

Prodavač systémů informačních technologií je orientován na pomoc zákazníkům. Rozumí jejich požadavkům a je jim k dispozici od tvorby projektů informačních a telekomunikačních systémů až po jejich uvedení do provozu.

Prodavač informatik má za úkol starat se o jednotlivé systémy informačních technologií a dále je rozvíjet. Vystupuje jako poradce, který dovede sladit požadavky zákazníků s možnostmi technických systémů.

Všechny čtyři nové učební obory jsou koncipovány tak, aby absolventy uzpůsobovaly poskytovat služby zákazníkům, aby je naučily chápat komerční souvislosti a ovládat technologické záležitosti profese. Asi polovina učební doby je věnována vytváření kompetenční základny společné pro všechny obory. Tato základna integruje elektrotechnické obsahy, obsahy týkající se zpracování dat a obsahy

obchodně - ekonomické povahy. Teprve na tomto společném základě se rozvíjejí speciální způsobilosti odpovídající konkrétním oblastem pracovního nasazení.

Pro nově vzniklé učební obory je charakteristická nejen naznačená vnitřní integrace přípravy k výkonu komerčních a technických činností, ale i integrace požadavků vztahujících se k počáteční profesní přípravě a k dalšímu vzdělávání. Odborné vzdělávání se nahlíží v jeho celoživotní dimenzi. Tak je např. koncipováno vzdělávání v dalším novém oboru „mediální technika“. To začíná přípravou k výkonu povolání návrhář pro reklamu a média, pokračuje eventuální přípravou směřující k získání kvalifikace odborného ekonoma v médiích a vrcholí vzděláváním inženýra v oblasti médií.

Vytvoření nové koncepce profesní přípravy ve čtyř uvedených oborech se považuje za kvalitativní skok v duálním systému, který je srovnatelný s hlubokou strukturální proměnou procesů vytváření učebních řádů v osmdesátých letech.

Diskuse o modernizaci profesní přípravy pokračuje. Její účastníci se shodují v tom, že pro německý systém není přijatelný britský model, který spočívá v izolovaném získávání a certifikování dílčích kvalifikací, z nichž se postupně může skládat kvalifikace celková. Vznikl však návrh na vytvoření alternativní vzdělávací struktury v rámci duálního systému. Ten počítá s rozlišením kmenových kompetencí a volitelných stavebních prvků. Kmenové kompetence jsou odvozeny od příbuzných povolání určitého oboru. Volitelné stavební prvky jsou navzájem rovnocenné, jsou prostředkem diferenciací profesní přípravy. Nelze je libovolně vytvářet, podle potřeby podniků a s ohledem na možnosti učňů se vybírají z katalogu, který se průběžně doplňuje a aktualizuje. Učební řady předepisují, kolik těchto stavebních prvků musí být do profesní přípravy zařazeno. Schopným učňům však mohou být nabízeny i další stavební prvky. Tento návrh počítá s tím, že učňové získají celkovou kvalifikaci, kterou doplní způsobilosti vyhovující potřebám podniků.

Zpracováno s využitím informací obsažených v článkách Sonnek, Wolfgang: Innovation oder Lethargie? Wirtschaft und Berufserziehung, 1997, č. 11, s.421-427 a Pütz, Helmut: Flexible Orientierung und neue Konzeptionen in der beruflichen Bildung Deutschlands. Wirtschaft und Berufserziehung, 1997, č. 10, s.376-386.

Nové modely učebních oborů v německém duálním systému

Profesní příprava v německém duálním systému se uskutečňuje pouze v státem uznaných oborech. Jejich obsah se čas od času aktualizuje. Proces aktualizace je však poměrně těžkopádný a proto se hledají prostředky, jimiž by bylo možno profesní přípravu pružněji přizpůsobovat změnám v kvalifikačních požadavcích profesí. Jedním z takových prostředků je rozšíření volitelných částí obsahu uznaných oborů¹. V této souvislosti se hovoří o oborech s dynamickými kvalifikačními profily. Zatím byly navrženy, a zčásti již i realizovány tři modely struktury oborů, které umožňují přípravu více diferencovat podle potřeb podniků a individuálních požadavků učňů.

1. model „Obory informační techniky“²

V oblasti informační a komunikační techniky se doposud uplatňovali pracovníci se vzděláním získaným na vysokých školách nebo na odborných vysokých školách a pracovníci, kteří disponují širokým vědomostním základem. Nyní byly vytvořeny čtyři učební obory, které připravují vyučené pracovníky pro tuto oblast.

Při tvorbě těchto oborů se uplatnil nový model struktury učebních oborů. Jeho hlavními znaky jsou:

- Společné hlavní kvalifikace a diferencované odborné kvalifikace,
- diferenciací prostřednictvím odborných směrů, oblastí uplatnění, resp. odborných oblastí,
- orientace na zákazníky, obchodní proces a služby,
- orientace na reálné pracovní procesy a projekty, spojování odborné systematiky a postupů orientovaných na proces jak ve školní, tak v podnikové části vzdělávání, celostní chápání úkolů.

¹ O koncepci volitelných částí obsahu profesní přípravy v SRN přinesl informace Zpravodaj VÚOŠ, 1998, č.2, s.6-10.

² Viz Odborné vzdělávání pro informační společnost, s.5-6.

Novými strukturálními prvky tohoto konceptu jsou:

- Integrace elektrotechnického, technického a provozně ekonomického obsahu v profesně kvalifikující základně (hlavní kvalifikace),
- doplnění klasické formy vzdělávání integrujícími postupy: hlavní kvalifikace se předávají spolu s profesně specifickými odbornými kvalifikacemi po celou učební dobu,
- dynamizace profilů profesí vymezením tzv. oblastí uplatnění, resp. odborných oblastí, které určují učební podniky.

Profesní příprava může být již v první roce orientována na specifické profily profese. To podnikům otvírá flexibilní tvůrčí prostor, aniž by se narušovala koncepce široce zaměřeného profesního vzdělávání.

Tento model umožňuje propojit počáteční profesní přípravu a další vzdělávání. Poskytuje učňům možnost výběru obsahu vzdělávání a tím i možnost získat kvalifikace pro příbuzné činnosti.

2. model „tiskařský průmysl“

Tento model vznikl ze specifické potřeby heterogenní a nově se orientující branže. Má tyto strukturální znaky:

- Diferenciace učení pomocí tzv. „koridorů odborných směrů“, které integrují celé spektrum oblastí pozdějších profesních činností,
- široké základní kvalifikování s profily diferencovaných a dynamických kompetencí, které na to navazují,
- kombinace povinných kvalifikačních jednotek s jednotkami volitelné kvalifikace.

V prvních 18 měsících - až do dílčí zkoušky - příprava obsahuje pět jednotek povinné kvalifikace v rozsahu 62 týdnů a dvě jednotky volitelné kvalifikace, z nichž každá trvá osm týdnů.

Po složení dílčí zkoušky se počítá s třemi dalšími společnými kvalifikačními jednotkami v celkové délce 22 týdnů a se čtyřmi „koridory odborných směrů“. V každém z nich jsou čtyři jednotky povinné kvalifikace v rozsahu 32 týdnů, dvě šestitýdenní volitelné kvalifikační jednotky, které se vybírají z tzv. poolu společného pro všechny koridory, a z jedné jednotky volitelné kvalifikace pro každý koridor v trvání dvanácti týdnů ve třetím učebním roce. Tato jednotka se vybírá z poolu konkrétního odborného směru. Jednotky povinné kvalifikace závazné pro všechny se týkají kompetenčních oblastí organizace práce, tvorby a zacházení s daty, integrace médií a zajištění kvality.

Jednotky volitelné kvalifikace se týkají například těchto kompetenčních oblastí:

- Základní komerční vědomosti, tvorba, technická redakce, edice multimediálních dat, elektronické zpracování obrazového materiálu, hardware a software,
- náklady a prodejní práva, komunikace se zákazníky, základy kalkulace, produkty a výrobní procesy,
- marketing, reklama, systémová technika, organizace procesu zpracování textu, grafů, obrazových dat, programování, dokumentace, reprografie.

Tímto modelem lze uspokojovat tři aktuální požadavky na modernizaci učebních oborů:

1. V rámci určitého učebního oboru vznikají rozdílně strukturované kompetence jednání.
2. Kvalifikace potřebné pro širokou paletu produktů a činností se zajišťují vzděláváním v jednom oboru.
3. Vzdělávání a další vzdělávání se navzájem strukturovaně spojují. Jednotky volitelné kvalifikace totiž tvoří strukturu dalšího odborného vzdělávání pracovníků. Pracovníci tak mohou svůj profil kompetencí rozšířit dodatkovými jednotkami volitelné kvalifikace.

3. model „laboratorní obory“

Koncepce tohoto modelu se v současné době zpracovává a diskutuje se o ní. Strukturálními znaky modelu jsou:

- Společné základové kvalifikace - diferencované odborné kvalifikace,
- integrované předávání základních a odborných kvalifikací po celou učební dobu,
- diferencování pomocí volitelných komponent a variabilních oblastí učení.

Základová kvalifikace je pro všechny laboratorní profese stejná, odborné kvalifikace jsou typické pro konkrétní laboratorní profesi. Základní a odborné kvalifikace pokrývají celý profil profese a jsou

prohlubovány volitelnými komponentami a volitelnými oblastmi učení.

Model „laboratorní obory“ otevírá tyto perspektivy:

1. Kombinací oblastí učení lze zajistit kvalifikaci pro nové pracovní úkoly nebo pro úkoly specifické.
2. Oblasti učení jako variabilní součást vzdělávání i volitelné komponenty mohou být bez komplikací a rychle aktualizovány.
3. Volitelné komponenty tvoří současně jednu ze struktur dalšího vzdělávání. Volitelné komponenty, které nebyly při vzdělávání použity, nebo v daný okamžik dosud neexistovaly, mohou v případě potřeby při pozdějším výkonu profese sloužit jako základ pro další kvalifikování.

Všem třem modelům je společné to, že nabízejí řešení, jak modernizovat systém učebních oborů, a současně ukazují novou perspektivu pro strukturální spojení vzdělávání a dalšího vzdělávání:

1. Definují standardy pro široce rozvinutou kompetenci odborného jednání, přesto však umožňují utvářet diferencovanější, dynamické kvalifikační profily s rysy příznačnými pro daný podnik, oblast konání či odvětví.
2. Kombinace a variace kompetenčního profilu umožňuje snadno uspokojovat měnící se kvalifikační požadavky.
3. Standardy, stanovené příslušnými učebními řády, spojují ve své celkové struktuře základní komponenty z přílehlých, resp. příbuzných oblastí činnosti. Učební obory tak nabízejí budoucím odborníkům vyšší míru profesní mobility, zachovávají však svébytný profil oboru s vlastním, profilujícím označením profese.
4. Ve 2. a 3. modelu jsou vytvořeny také strukturální prvky pro rozšíření kompetencí dalším vzděláváním. Jednotky volitelné kvalifikace a volitelné komponenty jsou užitečné také jako stavební prvky a standardy dalšího vzdělávání.

Zpracováno s využitím článku Lennartz, Dagmar: Neue Strukturmodelle für berufliches Aus- und Weiterbilden. [Nové modely struktury profesní přípravy a dalšího odborného vzdělávání.] Berufsbildung in Wissenschaft und Praxis, 1997, č.6. Překlad celého článku je k dispozici v knihovně VÚOŠ.

ETUC European Trade Union Confederation

<http://www.etuc.org>

Evropská konfederace odborových svazů

je jedinou všeobecnou organizací odborových svazů, která je uznávána Evropskou komisí jako sociální partner. Byla založena v roce 1973 a v současné době reprezentuje 58 národních center odborových svazů z 28 zemí (za Českou republiku je členem Českomoravská komora odborových svazů) a 14 evropských průmyslových federací (kovoprůmysl, administrativa, telekomunikace, zemědělství, média-zábavní průmysl, potravinářství, veřejné služby, doprava, vzdělávání, stavebnictví -dřevařství, polygrafie, textilnictví, chemie-důlní průmysl, novinářství).

ETUC zaměřuje své aktivity na:

- Evropskou unii; vyžaduje prohloubení jejích sociálních, politických a demokratických aspektů zároveň s prohlubováním její ekonomické a monetární dimenze, její rozšíření o další evropské země a vynaložení aktivního úsilí v podpoře míru, rozvoje a sociální spravedlnosti ve světě;
- Radu Evropy, Evropské sdružení volného obchodu (EFTA) a další evropské instituce, které usilují o spolupráci v záležitostech ovlivňujících zájmy pracujících;
- Evropské organizace zaměstnavatelů s úmyslem ustavit solidní pracovní vztahy na evropské úrovni prostřednictvím sociálního dialogu a vyjednávání.

Vzdělávání v Rakousku - předpoklad dalšího rozvoje země

Autorka příspěvku navštívila Rakousko v rámci programu ARION.

Vzdělávání je v Rakousku považováno za jeden z klíčových předpokladů dalšího rozvoje země a je mu věnována velká pozornost. Význam, který je školství přikládán, se odráží mimo jiné i v jeho materiálním a personálním zabezpečení. Na školství jsou ze státního rozpočtu vynakládány značné finanční prostředky - návštěva všech státních škol, včetně škol vysokých, je bezplatná, žákům a studentům jsou hrazeny učebnice a školní pomůcky a také náklady na dopravu.

Struktura školského systému v Rakousku

Povinná školní docházka začíná od šestého roku věku dítěte a je devítiletá. V 6 letech děti vstupují do národní školy (*Volksschule*), která je 4letá. Po jejím ukončení asi 30 % dětí přechází na první stupeň všeobecně vzdělávací střední školy (*Allgemeinbildende Mittelschule*) a 70 % do hlavní školy (*Hauptschule*). Hlavní škola je čtyřletá a po jejím absolvování žáci mohou studovat buď na odborných, nebo všeobecně vzdělávacích školách - gymnáziích a reálných gymnáziích. Děti, které chtějí přejít rovnou do zaměstnání nebo nejsou rozhodnuty pro některou formu středního vzdělání, mají možnost vstoupit do tzv. polytechnických přípravných ročníků. Zde jednak dokončují povinnou školní docházku, jednak získávají základní přehled o obsahu vybraných skupin profesí.

Absolventi hlavní školy, stejně jako žáci, kteří ukončili 4. ročník všeobecně vzdělávací školy, mohou zvolit všeobecné vzdělávání na gymnáziu nebo odborně zaměřenou školu. Systém „Mosty a přechody“ umožňuje žákům a studentům přestup mezi jednotlivými větvemi školského systému, a to jak v rámci povinné školní docházky, tak v rámci středních škol.

Systém odborného vzdělávání³ v Rakousku na sekundární úrovni tvoří:

- vyšší odborné školy (z nich jsou někdy vydělovány školy pro učitele mateřských škol a pro sociální pedagogiku jako samostatná skupina)
- střední odborné školy
- profesní školy (v rámci duálního systému)
- polytechnický ročník

Vyšší odborná škola (*Berufsbildende höhere Schule*) je pětiletá, absolventi skládají maturitní zkoušku (*Matura*), která jim umožňuje vstup na vysokou školu. Studium zprostředkovává jak všeobecné znalosti (němčina, 1 cizí jazyk, historie, přírodní vědy, matematika), tak znalosti odborné podle zaměření. Zájem o studium na těchto školách v posledních letech vzrůstá. Uchazeči o studium, kteří nepřecházejí ze všeobecně vzdělávacích škol nebo nedosáhli určité úrovně výsledků v hlavní škole, musí skládat přijímací zkoušky.

Střední odborná škola (*Berufsbildende mittlere Schule*) je většinou tříletá. Uchazeči přijímací zkoušky zpravidla neskládají. Studium je ukončeno závěrečnou zkouškou, která neumožňuje studium na vysokých školách. Ti, absolventi, kteří by později chtěli získat vysokoškolské vzdělání, musí nejprve absolvovat nástavbové studium ukončené maturitou.

Profesní škola (*Berufsschule*) je škola, kde žáci v rámci duálního systému získávají teoretické znalosti. Praktické dovednosti získávají přímo na pracovištích, s nimiž mají uzavřenu smlouvu. Více než 60 tisíc podniků nabízí místa v 220 učebních oborech. Organizace docházky do profesní školy může být dvojího typu, buď žáci docházejí do školy 1-2 dny v týdnu,

Úvodem několik údajů ze Všeobecné encyklopedie ve čtyřech svazcích (Praha, Diderot 1997.):

Oficiální název:
Republik Österreich

Rozloha: **83 858 km²**

Počet obyvatel:
8,1 milionu (1995)

Hustota zalidnění:
96 obyvatel na km²

Měnová jednotka:
1 rakouský šilink (ATS) = 100 grošů

Správní členění na
9 spolkových zemí:

Burgenland,

Kärnten (Korutany),

Niederösterreich (Dolní Rakousy),

Oberösterreich (Horní Rakousy),

Salzburg (Salcbursko),

Steiermark (Štýrsko),

Tirol (Tyrolsko),

Vorarlberg,

Wien (Videň).

³ Viz též Zpravodaj informačního střediska VÚOŠ, 1996, č.6.

nebo je vyučování organizováno do 8týdenního bloku - převážně v těch případech, kdy škola je mimo bydliště žáka. Praktická příprava na pracovišti se realizuje pod vedením mistra, který má pedagogické vzdělání. Studium je většinou tříleté a končí závěrečnou zkouškou, která neopravňuje ke vstupu na vysokou školu. Přesto však absolventi takovou možnost mají - po absolvování 3letého nástavbového studia.

Integrace - pomoc zdravotně postiženým i přistěhovalcům

Žáci se zdravotním postižením mohou navštěvovat zvláštní školu, a to již od předškolního věku. V zemi jsou však výrazné tendence handicapované žáky integrovat do běžných škol. Ve třídách jsou maximálně 4 postižení žáci, o něž se stará druhý učitel se speciálním pedagogickým vzděláním.

Velká péče je také věnována dětem, jejichž mateřským jazykem není němčina. I zde existují silné tendence umožnit této skupině dětské populace absolvování povinné školní docházky a následně i další studium. Jejich integraci podporují odborně připravení učitelé (jen ve Vídni je to cca 900 učitelů), kteří se zaměřují především na doplňování znalostí němčiny. Zvládnutí německého jazyka je předpokladem jak pro studium, tak pro zapojení se do života společnosti. Integrace těchto dětí do běžných škol je považována za prostředek, jak předejít jejich pozdější izolaci a eventuálně asociálnímu chování.

Praktické znalosti a dovednosti - cíl výchovně vzdělávacího procesu v Rakousku

Na všech typech středních odborných škol je kladen důraz na získání praktických znalostí a dovedností.

Praxe na pracovištích

V duálním systému probíhá odborná část výuky přímo na odpovídajících pracovištích. Žáci mají smlouvu s firmou, kde 3 - 4 dny v týdnu získávají pod odborným vedením odborné znalosti a dovednosti.

Studenti řady odborných středních a vyšších škol musí před složením maturity nebo závěrečné zkoušky projít praxí na pracovištích, a to v různé délce. V některých oborech je prázdninová praxe požadována až v délce 8 měsíců, rozložená do prázdninového období mezi jednotlivými ročníky. Podnik pro vykonání praxe si může student najít sám, nebo dostane seznam firem, se kterými má škola smlouvu o prázdninové praxi. Prázdniny jsou však delší.

Fiktivní firmy

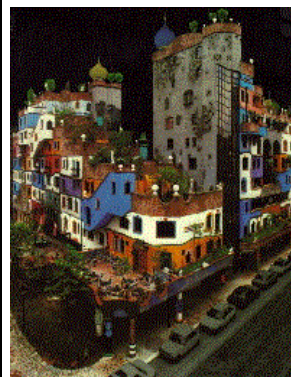
Jednou z možností zprostředkování praktických dovedností a zkušeností je vytvoření fiktivní firmy (*Übungsfirma*). Tyto firmy jsou rozšířeny zejména na obchodních a ekonomicky zaměřených školách (90%), zbývající podíl připadá na školy technicky zaměřené. V Rakousku je ve školách téměř 700 fiktivních firem, což představuje více jak čtvrtinu takových firem ve světě. Podporou fiktivních firem se zabývá Rakouské centrum pro fiktivní firmy, které vzniklo v roce 1993.

Fiktivní firma má řadu oddělení, jejichž chod studenti zajišťují - např. vedení a sekretariát, osobní oddělení, obchodní oddělení, doprava, propagační oddělení, účetnictví apod. Skupinu tvoří zpravidla 2 až 3 studenti a mají k dispozici počítače, které jsou propojeny v síti.

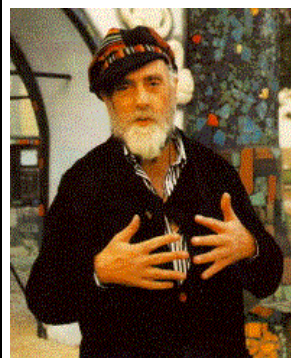
Přibližně 80% fiktivních firem má svůj skutečný partnerský podnik, který je částečným sponzorem fiktivní firmy. Obchodní kontakty probíhají mezi fiktivními firmami navzájem, dokonce i na mezinárodní úrovni. Jednáním jazykem mezi fiktivními firmami je angličtina.

Ve Vídni se každoročně koná veletrh těchto firem, kde se firmy prezentují, mohou navázat nové kontakty nebo na místě uzavírat obchodní dohody. Pořadatelem veletrhu je Vídeňská radnice spolu s Pedagogickým

Moderní vídeňská architektura je neodmyslitelně spojena s osobností **Friedensreicha Hundertwassera.**

Letos to bude již 70 let, co se 15. prosince ve Vídni narodil Friedrich Stowasser.

V roce 1936 navštěvoval školu Montessoriové, kde se začala rozvíjet jeho neobyčejná představivost v oblasti barev a tvarů.

institutem ve Vídni.

Projektová výuka

Jednou z nově zaváděných forem získávání znalostí a dovedností je zpracování a prezentace projektů. Již od 1. ročníku studenti zpracovávají jednoduché projekty, kde jsou nuceni aplikovat teoretické vědomosti, získávat doplňující informace o problematice apod. Zpracování projektů a jejich ústní prezentace je učí samostatnosti, tvůrčímu myšlení, vzájemné komunikaci, veřejnému ústnímu projevu apod.

Výuka jazyků - předpoklad výkonu povolání i prostředek mezikulturní komunikace

Značná pozornost je věnována jazykové výuce. Výuka prvního cizího jazyka začíná již ve 3. ročníku národní školy, na všeobecně vzdělávacích školách je od 7. ročníku povinný druhý jazyk. Jazyková příprava je také součástí studia na všech odborně zaměřených školách. Zvláštní důraz je kladen na studium jazyků zejména ve školách, které připravují své absolventy pro povolání, kde dobré jazykové znalosti jsou základním předpokladem výkonu profese (školy pro turismus a obchodní akademie). Na těchto školách je povinné studium dvou jazyků.

V posledních letech jsou zaváděny nové formy jazykového vzdělávání. Např. bilingvní třídy jsou složeny z poloviny ze studentů s německým mateřským jazykem, druhou polovinu tvoří studenti, jejichž mateřským nebo dorozumívacím jazykem je angličtina. Výuka některých předmětů pak probíhá v anglickém jazyce. Zajímavý je také pokus na Vyšší odborné škole turismu, kde výuka obou cizích jazyků probíhá jednak odděleně, jednak ve společném bloku, což nutí studenty přecházet z jednoho jazyka do druhého, tak jak tomu často bývá v praxi.

Školy, které autorka článku navštívila:

Vyšší vzdělávací ústav turismu a hospodářských povolání

V této škole mohou studenti volit tři směry studia, z nichž dva jsou rozděleny do dalších specializací. Sepětí s praxí je zajišťováno povinnou praxí v různé délce podle jednotlivých specializací.

1) Studium hospodářských oborů: 5leté studium je ukončeno maturitní zkouškou. Široké všeobecné vzdělání je základem další specializace. Povinná praxe je 12 týdnů mezi 3. a 4. ročníkem a může být uskutečněna jak doma, tak v zahraničí.

- a) Obor kulturní turistika připravuje studenty pro povolání „kulturních“ průvodců, tvůrců zájezdových programů, průvodců zájezdových skupin i kulturních manažerů a organizátorů kulturních akcí.
- b) Obor cizí jazyky a hospodářství se zaměřuje na cizojazyčnou korespondenci, vedení podniku a úřední komunikaci. Důraz je kladen na výuku cizích jazyků orientovanou na ekonomiku a obchod. Absolventi mají možnost získat 2 cizojazyčné certifikáty: anglický certifikát pro obchod a podnikání a francouzský certifikát pro turismus a provoz hotelů.

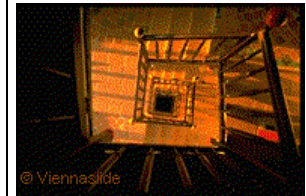
2) Studium turismu:

Studium je 5leté a připravuje absolventy pro oblast turistiky a provozu hotelů ve dvou specializacích. Povinná praxe v celkové délce 8 měsíců je nutná pro přechod do 5. ročníku.

- a) Management pro turismus
- b) Management pro provoz hotelů.

3) Hotelová škola je tříletá, připravuje kuchaře a číšníky a vzdělávání je zakončeno závěrečnou zkouškou. Do 3. ročníku musí student projít 24týdenní praxí v některém z hotelů (které ve Vídni patří ke špičkovým), s nimiž má škola uzavřenu dohodu.

Ve školním roce 1948/49 byl žákem profesora Christiana Andersena na *Akademie der Bildenden Künste* ve Vídni.

Hundertwasser si říká od roku 1949.

Během studií cestoval po světě. Seznámil se s jinými kulturami a byl jimi ovlivněn.

Jeho malby pokračují v tradici tak zvané „Vídeňské secese“. Navazuje na Gustava Klimta a Eгона Schieleho.

V architektuře ho ovlivnil španělský architekt Antonio Gaudí y Cornet

V roce 1956 napsal „Gramatiku vidění“.

V roce 1958 vydal

Škola je velmi moderní, s mimořádně dobrým materiálním a technickým vybavením. Je zde např. 6 kuchyní (1 podniková a 5 restauračních), bar pro studenty a 2 restaurační prostory, kde se žáci připravují na své budoucí povolání a současně zajišťují stravování a občerstvení pro žáky i učitele. Má také vlastní sál pro fiktivní firmy, vybavený počítači.

Vyšší technický ústav pro elektrotechniku, elektroniku a strojírenství

Tato škola poskytuje vzdělávání dvou úrovní.

1. Vyšší odborná škola se zaměřuje na studium elektrotechniky, elektroniky, všeobecného strojírenství a spotřební techniky. Studium je 5leté a je zakončeno maturitní zkouškou. Povinná praxe je 4-8 týdnů před vstupem do 5. ročníku. Vysoká teoretická úroveň studia předurčuje absolventy, kteří nechtějí pokračovat ve studiu na vysokých školách a univerzitách, k zastávání středních i vyšších řídicích funkcí.

Po tříleté praxi v oboru jim může být na základě žádosti přiznáno označení „inženýr“. Nejméně 6 let odpovídající praxe, předložení písemné práce a složení odborných zkoušek je předpokladem pro získání titulu diplomovaný inženýr „dipl.-HTL-Ing.“

2. Odborná škola poskytuje vzdělání v oblasti elektrotechniky, elektroniky a strojírenství, které trvá 4 roky a je ukončeno závěrečnou zkouškou. Absolventi mají širokou možnost uplatnění v podnicích i v živnostech. Současně mohou pokračovat ve studium a složit maturitní zkoušku. Povinná praxe je vyžadována v délce 4 týdnů.

Dále škola nabízí také 4semestrální přípravné studium pro pracující v oblasti elektrotechniky a elektroniky a 2leté studium elektrotechniky pro absolventy přípravných ročníků nebo odpovídajících odborných škol, které je ukončeno maturitní zkouškou.

Obchodní akademie

Poskytuje žákům vzdělání dvou úrovní pro oblast bankovníctví, pojišťovnictví, vnitřního i zahraničního obchodu, vnitrostátní i mezinárodní dopravy. 5leté studium je ukončeno maturitní zkouškou, studium 3leté závěrečnou zkouškou. Studenti se mohou specializovat na marketing a mezinárodní obchod, účetnictví nebo na hospodářskou informatiku a organizaci podniku.

Kromě toho nabízí od roku 1996 (poprvé na vyšší odborné škole) studium v bilingvních třídách. Studium bylo koncipováno na základě potřeby poskytnout vzdělání anglicky nebo dvojjazyčně mluvícím studentům. Polovinu studentů těchto tříd tvoří anglicky hovořící, druhou německy hovořící studenti. Vyučování probíhá v obou jazycích. Tím studenti dosahují nejen schopností studovat, komunikovat a později vykonávat svou profesi ve dvou jazycích, ale je u nich také podporováno mezikulturní myšlení a cítění.

Tato škola stála u zrodu projektu fiktivních firem v Rakousku. V současné době pracuje v rámci školy osm fiktivních firem. Všechny tyto firmy operují na domácím i zahraničním trhu, a jsou v obchodních kontaktech nejen s obdobnými firmami členských zemí EU, ale i se zeměmi střední a východní Evropy (Česká obchodní akademie, Opava).

Profesní škola Hanse Mandla

Velmi moderní vzdělávací centrum, které bylo postaveno v roce 1965 a v roce 1995 zrenovováno. Centrum je vybaveno moderními laboratořemi, počítačovými a jazykovými učebnami, dílnami, kuchyněmi atd.

V tomto centru probíhá v rámci duálního systému vzdělávání všeobecně vzdělávací a odborně teoretická část přípravy 4 odborně zaměřených škol. Do školy dochází 2625 studentů týdně, více než 500 denně.

manifest proti racionalismu v architektuře.

Jeho oblíbeným motivem je spirála jako symbol harmonie a nekonečna.

Jeho ekologicky orientovaná pojednání jsou namířena proti dnešní architektuře.

Snaha o uskutečnění totálního uměleckého díla - *Gesamtkunstwerku* vyvrcholila ve stavbě několika domů ve Vídni

Hundertwasserovu filozofii mohou přiblížit některé jeho výroky:

■ Přímký by neměly

Výuka probíhá ve třech směrech - všeobecné vzdělání, teoretická příprava, praktická práce v laboratořích. V rámci všeobecného vzdělávání probíhá výuka německého jazyka a komunikace, politického vzdělávání, cizího jazyka, užití matematiky. Teoretické předměty a praktická cvičení v dílnách odpovídají zaměření studia.

1. Profesní škola pro administrativní personál v průmyslu, bankách, speditéry
2. Profesní škola pro řezníky, pekaře a cukráře
3. Profesní škola pro švadleny, obuvníky, modistky, zubní techniky
4. Profesní škola pro elektrotechniky

Praktickou část výuky žáci absolvují v různých podnicích, firmách a živnostech, se kterými mají uzavřenu smlouvu. Již od 1. ročníku jsou odměňováni diferencovaně podle náročnosti práce a výkonu.

Vyšší vzdělávací ústav módy a techniky odívání

Tato škola nabízí několik studijních specializací v 5letém studiu ukončeném maturitou (móda a oděvní techniky nebo umělecká tvorba) nebo ve 3letém pro žáky z 8. tříd (móda a oděvní techniky) a 1-2leté studium nástavbové nebo specializační (třída pro mistry v oboru krejčí, specializační studium pro vedoucí, specializační studium pro návrháře divadelních kostýmů nebo restaurátory).

Studenti jsou přijímáni podle výsledků v hlavní škole, při dobrých výsledcích bez přijímacích zkoušek, žáci s horšími výsledky skládají přijímací zkoušky. Studium je jako ve všech státních školách bezplatné, žáci však přispívají na nákup materiálu. Absolventi oborů móda a techniky odívání mají velmi široké uplatnění jak v oděvním průmyslu, tak v oblasti obchodu. Absolventi nástavbových a specializačních oborů jsou naproti tomu připravováni pro úzký okruh profesí v určité oblasti.

Vyšší technický vzdělávací a vývojový ústav Camilla Sitta

Tato škola je zaměřena na přípravu odborníků pro oblast stavebnictví. Působí také jako výzkumné pracoviště ve stavebnictví.

V 5letém studiu si po ukončení 2. ročníku studující mohou vybrat ze tří specializací - pozemní stavitelství, inženýrské stavby nebo ekonomiku stavebnictví. Toto studium je ukončeno maturitní zkouškou a umožňuje zájemcům široké uplatnění ve stavebnictví a také pokračování ve studiu na vysoké odborné škole nebo na univerzitě. Kvalifikace ve všech specializacích je uznávána v zemích EU jako kvalifikace stavebního inženýra.

Stejnou úroveň kvalifikaci mohou studenti získat ve 2letém denním studiu v pomaturitní nástavbě, nebo ve večerním studiu při zaměstnání, jehož délka je ovlivněna předchozí odbornou přípravou.

Absolventům 8. tříd je určeno také 4leté střední studium, které připravuje pracovníky pro oblast architektury, stavebního inženýrství, zeměměřičství a příbuzných oborů, jako stavební ekologie, sanitární technika apod. Studium není ukončeno maturitní zkouškou, ale absolvent ji může získat dalším studiem.

Škola poskytuje řadu dalších možností, jak získat kvalifikaci pro stavební profese, a to na různých úrovních, v různé délce, i v denním studiu i ve studiu při zaměstnání.

Jitka Gobyová

být součástí dnešní architektury

- Poezie je v dnešní architektuře ztracená.
- Každý by si měl vytvářet svou vlastní architekturu, být schopen zkonstruovat to, co se mu líbí, z perli, trávy nebo papíru, i kdyby ta budova spadla.

- Bůh je tvůrce. Lidská bytost se prostřednictvím tvořivosti dostává blíže k bohu.

Změny ve francouzských *collèges*

Francouzské *collèges* jsou sekundární školy prvního stupně, v nichž žáci ukončují povinnou školní docházku. Jsou čtyřleté - a jednotlivé ročníky jsou ve francouzštině označovány čísly v sestupném pořadí, od šestého po třetí. Vzdělávání je rozděleno do tří cyklů. První cyklus se kryje s prvním ročníkem a jde o cyklus pozorovací a adaptační. Druhý cyklus, nazývaný někdy střední, zahrnuje druhý a třetí ročník a je to cyklus s prohlubovací funkcí. Třetí cyklus má funkci orientační a spadá do něho závěrečný čtvrtý ročník.

Již řadu let se vedou diskuse o tom, zda má být vzdělávání v *collèges* jednotné nebo diferencované. Souběžně s odbornými diskusemi probíhá i politický boj, v němž se operuje s hesly segregace, elitářství, rovnost přístupu ke vzdělávání apod.

Obecně se uznává že je možno zčásti diferencovat vzdělávání ve třetím a ve čtvrtém ročníku s cílem přizpůsobit je určitým kategoriím žáků, kterým nevyhovují běžné vzdělávací programy. Tak se zřizují tyto speciální třídy:

- Třetí a čtvrtý ročník *technologique*, které slouží jako přípravné třídy pro eventuální studium na profesním lyceu, a jsou určeny žákům, kteří se neseznamují s požadavky vyučování, nebo žákům jednostranně profesně orientovaným.
- Třetí a čtvrtý ročník *préparatoire*, které plní funkci přípravných tříd pro vstup do střediska pro přípravu učňů.
- Třetí ročník *classe préparatoire d'apprentissage* je určen pro čtrnáctileté žáky, kteří se opozdili ve studiu. Jeho absolventi mohou vstoupit do tříletých oborů ve střediscích pro přípravu učňů.
- Třetí ročník *classe professionnelle de niveau CPPN* (*CPPN = classe préprofessionnelle de niveau -* třída předprofesní úrovně) je „vloženým ročníkem“ určeným žákům, kteří propadli v některém nižším ročníku. Jeho absolvování otevírá vstup do třetího a čtvrtého ročníku *préparatoire*, nebo do třetího ročníku *classe préparatoire d'apprentissage*, tedy do ročníků připravujících na vstup do profesního lycea nebo do střediska pro přípravu učňů.
- *4e effectifs réduit* a *3e d'insertion* (3. ročník s redukovanými cíli a 4. ročník „uvádějící do zaměstnání), které jsou určeny zaostávajícím žákům. Ti nezískávají žádné vysvědčení, ale pouze tzv. „knížku způsobilosti“, ve které jsou charakterizovány jejich kompetence. Záznamy z této „knížky způsobilosti“ lze využít ve zvláštních formách profesní přípravy, která se uskutečňuje postupným shromažďováním tzv. kapitalizovatelných jednotek.

V roce 1997 prosadil ministr školství další diferenciaci vzdělávání v *collèges*. To vyvolává značný odpor především u odborových organizací, které se obávají, že se nepřiměřeně zvýší autonomie učitelů a že dojde ke konstituování vzdělávacích cest, které budou předčasně orientovat žáky na určité druhy následného vzdělávání.

Ke změnám došlo v středním a v orientačním cyklu vzdělávání. Byl uvolněn rozvrh hodin. Ten počítá s 25,5 hodiny týdně vyučování, ale počet hodin přidělených jednotlivým vyučovacím předmětům může ředitel školy měnit. Ve všech případech ovšem učitelé musí beze zbytku splnit požadavky osnov. Ve třetím ročníku dochází k prvnímu podstatnému kroku v rozhodování žáků, kteří si musí vybrat mezi latinou a technologií. Podle odborů tato volba zakládá předčasnou orientaci žáků. Ve posledním ročníku jsou vyučovací hodiny jednotlivým předmětům pevně stanoveny a existují v něm tři odlišné vzdělávací dráhy: všeobecně zaměřený čtvrtý ročník se dvěma cizími jazyky, čtvrtý ročník technologicky zaměřený, který se zřizuje v *collège*, a čtvrtý ročník technologicky zaměřený, který se realizuje v profesním lyceu. Ve všech třetích ročnících a ve čtvrtých ročnících technologicky zaměřených byla zrušena povinná výuka cizího jazyku; ta je možná pouze v rámci volitelných předmětů.

Zpracováno s využitím informací z článku Le Bars, Stéphanie: Dernière ligne droite pour le nouveau collège. Le Monde de l'éducation, de la culture et de la formation. 1997, č. 2.

Diplomy odborného vzdělávání a profesní přípravy ve Francii⁴

Odborné vzdělávání a profesní příprava v sekundárních školách a v tzv. univerzitních technologických ústavech má tři úrovně. Příprava kvalifikovaných dělníků a zaměstnanců je označována římskou číslicí V, příprava techniků číslicí IV a příprava vyšších techniků číslicí III. V odborném vzdělávání a profesní přípravě každé úrovně lze získat několik druhů diplomů, které se dále rozlišují podle absolvovaného oboru.

V roce 1996 bylo možné ve střediscích pro přípravu učňů, v profesních lyceích, v technických a technologických lyceích, v sekcích pro přípravu vyšších techniků zřízovaných v lyceích a v univerzitních technologických ústavech získat tyto diplomy:

Diplomy V. úrovně

CAP - osvědčení profesní způsobilosti (*certificat d'aptitude professionnelle*). Tento diplom existuje od roku 1911. Příprava vedoucí k jeho získání trvá dva nebo tři roky, začíná po absolvování sekundární školy I. stupně - *collège*. Ti, kteří již CAP nebo BEP (viz níže) mají, mohou po jednoleté přípravě získat další CAP v příbuzném oboru. V roce 1996 se diplom CAP uděloval v 250 oborech.

BEP - vysvědčení o profesním vzdělání (*brevet d'études professionnelles*) existuje od roku 1967. Příprava k jeho získání začíná - jako v případě CAP - po absolvování sekundární školy I. stupně - *collège* a trvá dva roky. Absolventi nově koncipovaných oborů mohou po složení zkoušek spolu s BEP získat i odpovídající CAP. V roce 1996 bylo možno připravit se k získání BEP v 45 oborech.

MC - doplňující poznámka k CAP nebo k BEP (*mention complémentaire au CAP et au BEP*). Příprava k jejímu získání byla zavedena v roce 1988 a trvá jeden rok. Realizuje se v 41 oborech. Je určena těm, kteří již získali CAP nebo BEP.

Diplomy IV. úrovně

BT - vysvědčení technika (*brevet de technicien*). Příprava k získání tohoto diplomu postupně zaniká, nahrazuje ji příprava v profesních lyceích zakončená profesním bakalaureátem nebo příprava v technologických lyceích zakončená technologickým bakalaureátem (viz níže). Příprava trvá dva roky a přijímají se do ní absolventi prvního ročníku lycea. Jen do několika oborů se přijímají žáci, kteří ukončili pouze sekundární školu I. stupně - *collège*. BT lze získat v 36 oborech a v osmi oborech uměleckých řemesel. Diplom pro absolventy těchto osmi oborů se nazývá **BMA** - vysvědčení uměleckých řemesel (*brevet des métiers d'art*).

Baccalauréat professionnel - profesní bakalaureát (někdy se označuje jako *bac pro.*). Byl zřízen v roce 1985 a je určen těm, kteří již získali CAP nebo BEP. Během dvouleté přípravy v jednom z 54 oborů mohou získat vzdělání IV. úrovně.

BTn - technologický bakalaureát (*baccalauréat technologique*). Příprava k získání tohoto bakalaureátu začíná po absolvování prvního ročníku všeobecného a technologického lycea a trvá dva roky. Nyní existuje 28 studijních oborů, které mají řadu zaměření a specializací.

BP - profesní vysvědčení (*brevet professionnel*). Je to diplom, jímž se zakončuje další vzdělávání v některém ze 69 oborů. BP otevírá přístup k výkonu některých reglementovaných povolání a je předpokladem pro samostatné provozování některých profesních činností.

Diplomy III. úrovně

BTS - vysvědčení vyššího technika (*brevet de technicien supérieur*). Toto vysvědčení mohou získat absolventi lyceí dvouletým studiem v sekcích vyšších techniků zřízovaných při lyceích. V roce 1996 tyto sekce nabízely studium ve 106 oborech, ve 14 oborech uměleckých řemesel a v 7 oborech užitého umění.

DUT - univerzitní diplom technologického studia (*diplôme universitaire de technologie*). Uděluje se absolventům dvouletého studia v některém z 22 oborů Univerzitních technologických ústavů.

Zpracováno podle Les diplômes de l'enseignement technologique et professionnel. L'Enseignement technique, 1997, č. 176, s. 6.

⁴ Zpravodaj již několikrát přinesl informace o francouzském systému odborného vzdělávání a profesní přípravy (např. v číslech 10/95, 7/96, 12/96). Ty obsahovaly i charakteristiku jednotlivých diplomů, které lze v tomto systému získat.

Proměny zájmu o druhy odborného vzdělávání ve Francii

V roce 1996 vydaly francouzské instituce poskytující odborného vzdělání V. až III. úroveň svým absolventům 739.000 diplomů. Poprvé po dvaceti letech tak počet vydaných diplomů poklesl. To však neznamená, že by se snížil zájem o odborné vzdělávání. Změny v počtu vydaných diplomů se vysvětlují tím, že se méně žáků rozhodlo získat současně s vysvědčením o profesním vzdělání (BEP) i osvědčení profesní způsobilosti (CAP). (Francouzské certifikáty vydávané v institucích odborného vzdělávání a profesní přípravy jsou podrobněji charakterizovány v článku *Diplomy odborného vzdělávání a profesní přípravy ve Francii*, viz strana 15.)

Z hlubšího rozboru údajů o počtech vydaných diplomů vyplývají tyto poznatky:

- Počet diplomů V. (tj. nejnižší) úroveň v roce 1996 klesl ve srovnání s rokem předchozím o více než 10%. Tento pokles je patrný zvláště v případě osvědčení profesní způsobilosti (CAP). Došlo k němu v důsledku zrušení čtyř oborů, v nichž bylo možno získat současně s vysvědčením o profesním vzdělání (BEP) i osvědčením profesní způsobilosti (CAP). Jde o obory vedoucí k získání CAP „administrativní a obchodní služby“, „údržba mechanických zařízení“, „soustružník“ a „frézař“. Ukázalo se totiž, že příprava v těchto oborech nijak nezvyšuje hodnotu kvalifikace dosažené v rámci přípravy osvědčované certifikátem BEP.
- Mezi vydanými diplomy IV. úroveň roste počet profesních bakalaureátů. Ten se v roce 1996 zvýšil oproti roku 1995 o 10,2%. Získáním tohoto certifikátu se snaží zvýšit svou kvalifikaci stále více těch, kteří již získali BEP. Mírně se snížil počet technologických bakalaureátů a profesních vysvědčení (BP) získávaných pouze dalším vzděláváním. Zanedbatelný je počet vydávaných vysvědčení technika (BT), neboť přípravu k jeho získání postupně nahrazuje studium v profesních lyceích. V osmi z třiceti šesti oborů poskytujících BT nebyl počet absolventů vyšší než 10.
- Počet vydávaných diplomů III. úroveň je stabilní, a to jak pokud jde o vysvědčení vyšších techniků (BTS), tak o univerzitní diplom technologického studia (DUT).

Od roku 1987 je možné získat všechny druhy diplomů o odborném vzdělání nejen formou vzdělávání ve školách, ale i formou vzdělávání na základě učební smlouvy (*l'apprentissage*) ve střediscích pro přípravu učňů. Podíl těch, kteří se vzdělávají na základě učební smlouvy, se plynule zvětšuje. Mezi oběma formami odborného vzdělávání však existují značné rozdíly v podílu těch, kteří byli úspěšní při závěrečných zkouškách, a to ve prospěch vzdělávání ve školách. V případě vysvědčení vyššího technika (BTS) činí tento rozdíl 26 procentních bodů, v případě technologického bakalaureátu 33 procentních bodů.

Diplomy všech úrovní lze získat v mnoha oborech. V praxi se však zájem žáků soustřeďuje jen na malý počet z nich. Tak 60% profesních vysvědčení (BP) bylo vydáno ve třech oborech z 69, 40% osvědčení profesní způsobilosti (CAP) bylo vydáno ve třech oborech z 250, 40% vysvědčení o profesním vzdělání bylo vydáno ve třech oborech ze 45 a 40% vysvědčení vyššího technika bylo vydáno ve dvou oborech ze 106.

Zpracováno podle Hée, Bernadette: Les diplômes de l'enseignement technologique et professionnel. [Diplomy o technologickém a profesním vzdělání.] L'Enseignement technique, 1997, č. 176, s. 4-7.

Nové knihy v knihovně

Publikace vydané za finanční podpory programu EU Phare v nakladatelství FRAGMENT - edice *Učebnice pro odborné školy* (pracovníci ústavu si mohou v knihovně vyzvednout volné výtisky):

Carvová, Marie: **Metalltechnik**. 1.vyd.
Havlíčkův Brod, FRAGMENT 1998. 35 s.
Dvojjazyčný, česko-německý text.

Klimeš, Josef: **Technická dokumentace**. Didaktické testy. 1.vyd.
Havlíčkův Brod, FRAGMENT 1998. 108 s.

Langer, Ivo: **Základní práce na konvenčních soustruzích.** Pracovní sešit. Pro 2. a 3. ročník
výučního oboru integrovaných středních škol. 1.vyd.
Havlíčkův Brod, FRAGMENT 1998. 163 s.

Oplatek, František: **Automatizace výrobních procesů.** 1.vyd.
Havlíčkův Brod, FRAGMENT 1998. 28 s.

Oplatek, František: **Hydraulické mechanismy výrobních strojů, servotechnika.** 1.vyd.
Havlíčkův Brod, FRAGMENT 1998. 56 s.

Vazačová, Zora: **Ekonomické vzdělávání.** Učební texty. 1.vyd.
Havlíčkův Brod, FRAGMENT 1998. 72 s.

**Vzdělávací standardy v sociální práci pro středoškolský, vyšší odborný a vysokoškolský stupeň
vzdělání.** Program EU Phare. Projekt GTAF III/WP 3/03-08. Závěrečná zpráva. I. Tomeš a kol. 1.vyd.
Praha, Sociopress 1997. 334 s. 4554 B

Část A: Zpráva o postupu prací

1. Zadání, cíle a realizace projektu
2. Analýza dokumentace předchozích studií
3. Harmonogram a průběh pracovních setkání a
konference

Část B: Sociální pracovníci

1. Co je to sociální práce?
2. Kde a jak jsou zaměstnáváni sociální pracovníci
3. Definice profilu středoškolsky a vysokoškolsky
vzdělaného sociální pracovníka/pracovnice

Část C: Systém školství pro sociální pracovníky

1. Jaké vzdělání pro sociální práci?
2. Soustava škol
3. Charakteristika úrovně studia sociální péče a
sociální práce
4. Kompatibilita přestupování

Část D: Standardy vzdělání

1. Charakteristika vzdělávacího standardu
2. Vzdělávací standard pro tříleté pomaturitní studium
3. Vzdělávací standard pro II.cykus magisterského
studia sociální práce
4. Vymezení standardních okruhů

Přílohy:

1. Seznam těch, kteří se na projektu podíleli
2. Minimální standardy sociální práce
3. Výsledky 1. pracovního setkání
4. Závěry národní konference s mezinárodní účastí
Systém sociálního školství v ČR
5. Výsledky 2. pracovního setkání
6. Učební osnovy pro střední školy obor sociální péče
7. Vzorové sylaby pro vybrané učební předměty

Křivohlavý, Jaro: **Jak neztratit nadšení.**
Praha, GRADA 1998. 131 s.

4558 B

Hájek, M.: **Vývoj vybraných oborů vzdělání z hlediska genderu.**
Praha, Sociologický ústav AV ČR 1997. 56 s. Edice „Working Papers“.

**Zehn Jahre Bildungsreformen im Bereich der Schulpflicht in der Europäischen Union (1984-
1994).** [Deset let reformy vzdělávání v oblasti povinné školní docházky v Evropské unii (1984-1994).]
Brüssel, EURYDICE 1997. 319 s.

**Identification, validation and accreditation of prior and informal learning. United Kingdom
report.** [Identifikace, potvrzení a akreditace předchozího a neformálního učení. Zpráva Spojeného
království.]

Luxembourg, Office for Official Publications of the EC 1998. 44 s. Vyd. CEDEFOP.

Co nového v časopisech OECD (viz též www.oecd.org)

Employment and Social Affairs, Newsletter 1997/2

- ◆ Setkání ministrů práce zemí OECD,
Paříž 14.-15.10.1997
- ◆ Politika na pomoc pracovníkům s nízkými mzdami
- ◆ Aktivní politika trhu práce
- ◆ Celoživotní vzdělávání pro udržení zaměstnatelnosti
- ◆ Mezinárodní migrační trendy

Innovation in Education, Newsletter 1997/3

- ◆ Společnost vědomostí
- ◆ Dospělí studenti: Objevující se potřeby a dobrá praxe
- ◆ Profesní vývoj učitelů
- ◆ Inovace v kurikulu
- ◆ Semináře pro výměnu inovací

Proposal for a Council Decision on the promotion of European pathways for work-linked training, including apprenticeship. Text with EEA relevance. Submitted by the Commission on 9 January 1998. [Návrh Rozhodnutí rady o podpoře evropských cest pro odbornou přípravu spojenou s prací, včetně učňovství. Text je relevantní i pro země EHP. Předložen Komisí 9. ledna 1998.] Official Journal of the European Communities, 1998, č. C 67, s.7-11.

Neautorizovaný překlad celého textu (bez přílohy, která popisuje průkaz „Europass-training“).

RADA EVROPSKÉ UNIE,
s ohledem na smlouvu ustavující Evropské společenství a zejména na její článek 127,
s ohledem na návrh Komise,
s ohledem na mínění Ekonomického a sociálního výboru,
jednající v souladu s postupem stanoveným v článku 189c Smlouvy ve spolupráci s Evropským parlamentem,

1. Vzhledem k tomu, že Smlouva ukládá Společenství za úkol realizovat politiku odborné přípravy, která by posílila a doplnila činnost členských států, při plném respektování jejich odpovědnosti, zejména podporováním mobility osob v přípravě, zvláště mladých lidí, s vyloučením jakékoliv harmonizace zákonů a nařízení členských států;
2. Vzhledem k tomu, že Rada rozhodnutím 63/266/EEC⁵ stanovila obecné principy pro realizaci společné politiky odborné přípravy, zejména druhým principem; vzhledem k tomu, že rozhodnutím 94/819/EC⁶ přijala program Leonardo da Vinci pro realizaci komunitární politiky odborné přípravy;
3. Vzhledem k tomu, že Florentská evropská rada zdůraznila význam učňovství pro vytváření pracovních míst, stanovisko opakované Komisí v jejím sdělení „Podpora učňovství v Evropě“⁷;
4. Vzhledem k tomu, že Usnesení Rady z 18. prosince 1979⁸ o přípravě spojené s prací zastává názor, že členské státy by měly podporovat vývoj efektivních spojení mezi přípravou a pracovními zkušenostmi; vzhledem k tomu, že tento závazek je znovu opakován v Usnesení Rady z 5. prosince 1994⁹ o kvalitě a atraktivnosti odborného vzdělávání a přípravy, které zdůrazňuje význam přípravy spojené s prací a nutnost zmnožit období odborné přípravy vykonávané v jiném členském státě a integrovat tato období do národních programů odborné přípravy;
5. Vzhledem k tomu, že Bílá kniha Komise „Vyučování a učení - cesta k učící se společnosti“¹⁰ zdůrazňuje potřebu spolupráce mezi školami a světem práce;

⁵ OJ 63, 20.4.1963, s.1338/63.

⁶ OJ L 340, 29.12.1994, s.8.

⁷ COM(97) 300 final.

⁸ OJ C 1, 3.1.1980, s.1.

⁹ OJ C 374, 30.12.1994, s.1.

¹⁰ COM(95) 590 final.

6. Vzhledem k tomu, že vzdělávací zařízení a svět práce jsou vzájemně se doplňujícími fory pro získávání všeobecných, odborných a sociálních vědomostí a dovedností; vzhledem k tomu, že v této souvislosti odborná příprava spojená s prací včetně učňovství významně přispívá k efektivnější sociální a profesní integraci mladých lidí v zaměstnání a na trhu práce a může přinášet prospěch různým skupinám obyvatelstva a různým úrovním vzdělávání a přípravy včetně vysokoškolského vzdělávání tam, kde mají studenti smlouvu o placeném zaměstnání;
7. Vzhledem k tomu, že pomoc poskytovaná individuální mezinárodní mobilitě mladých lidí v přípravě spojené s prací, včetně učňovství, programy a iniciativami Společenství, zejména programem Leonardo da Vinci by měla být, ve spolupráci s členskými státy, doplňována shromážděnými specifickými zdroji, aby se zavedl systém vzájemného informování a koordinace pro realizaci „Evropských cest“;
8. Vzhledem k tomu, že je třeba zajistit kvalitní přípravu, která se může simultánně starat o požadavky jednotlivců, velkých podniků, MSP* a společnosti všeobecně, je důležité, aby příprava spojená s prací, včetně učňovství, vyhovovala společným přístupům, zvláště pokud jde o vyučování, organizaci a další zkoumání a pokud jde o vztahy mezi zařízeními odborné přípravy a podnikem; vzhledem k tomu, že v tomto spojení, kde systémy členských států počítají s prvkem mobility v období přípravy spojené s prací, by měly stanovit příslušná opatření tak, aby zúčastnění mohli mít prospěch ze společného systému uznávání absolvování tohoto období přípravy;
9. Vzhledem k tomu, že je důležité zajistit kvalitu těchto období mezinárodní mobility a členské státy mají v této oblasti obzvláštní odpovědnost; vzhledem k tomu, že navíc je z hlediska zprávy Komise „Začlenit rovné příležitosti pro muže a ženy do všech postupů a akcí Společenství“¹¹ důležité zajistit, aby byla převzata patřičná zodpovědnost za stejné příležitosti k účasti v „Evropských cestách“, a příslušná opatření musí směřovat k tomuto cíli;

* Malý a střední podnik

¹¹ COM(96) 67 final.

10. Vzhledem k tomu, že Komise ve spolupráci s příslušnými institucemi v členských státech má za úkol zajistit celkovou konzistentnost při realizaci tohoto rozhodnutí s programy a iniciativami Společenství ve vzdělávání a odborné přípravě; vzhledem k tomu, že je nezbytné neustále monitorovat realizaci tohoto rozhodnutí;
11. Vzhledem k tomu, že v souladu s principem subsidiarity a principem proporcionality, jak jsou stanoveny v článku 3b Smlouvy, nemohou být úkoly zamýšlené akce pro podporu Evropských cest pro přípravu spojenou s prací, včetně učňovství, dostatečně realizovány členskými státy, protože taková podpora a vydání informačního dokumentu Společenství vyžaduje koordinovanou akci na úrovni Společenství na základě společného obsahu, a může být proto nejlépe realizována na úrovni Společenství vzhledem extrémní různorodosti systémů a struktur odborné přípravy v členských státech; vzhledem k tomu, že toto rozhodnutí se omezuje na minimální požadavky, aby dosáhlo těchto záměrů a nepřekračovalo meze toho, co je nezbytné k tomuto cíli,

PŘIJALA TOTO ROZHODNUTÍ:

Článek 1

Záměry

1. Toto rozhodnutí stanovuje obsah a společné principy vztahující se na realizaci „Evropských cest pro přípravu spojenou s prací, včetně učňovství“ („Evropské cesty“).
2. Toto rozhodnutí ustavuje potvrzení známé jako „Europass-training“, které na úrovni Společenství osvědčuje jedno nebo více období přípravy absolvované jednotlivcem procházejícím přípravou spojenou s prací, včetně učňovství, v jiném členském státě než v tom, v němž je připravován.

Článek 2

Definice

Pro účely tohoto rozhodnutí a s ohledem na rozdíly, které existují mezi systémy a opatřeními v přípravě spojené s prací, včetně učňovství, v členských státech, budou platit následující definice:

1. **Evropská cesta** označuje jakékoliv období odborné přípravy absolvované jednotlivcem v členském státě (hostitelský členský stát) jiném než v tom (původní členský stát), kde se jednotlivec účastní přípravy spojené s prací v kontextu zmíněné odborné přípravy;
2. **Jednotlivec v přípravě spojené s prací** označuje jakéhokoliv jednotlivce v odborné přípravě bez ohledu na úroveň vzdělání, včetně vysokoškolského vzdělávání vedoucí-

ho k diplomu nebo kvalifikaci uznávané kompetentními úřady dotyčného členského státu a zahrnující strukturovaná období přípravy spojené s prací ve vzdělávacím zařízení a v podniku, jako oddělených a doplňujících se místech, ať má jednotlivec jakýkoliv status pokud jde o pracovní smlouvu, učňovskou smlouvu, školu nebo status studenta;

3. **Vyučující** označuje jakoukoliv osobu v podniku nebo ve vzdělávacím zařízení, která má pro účely přípravy spojené s prací za úkol pomáhat, informovat, vést a poskytovat efektivní monitorování lidí v odborné přípravě v období, kdy jsou spolu v rámci „Evropských cest“ ve styku;
4. **Významná délka trvání** označuje trvání přípravy spojené s prací dokončené v jiném členském státě a považované společně zúčastněnými stranami za přispění k celkové, vysoce kvalitní cestě odborné přípravy;
5. **Europass-training** označuje dokument potvrzující, že držitel dokončil jedno nebo více období přípravy spojené s prací, včetně učňovství, v jiném členském státě za podmínek definovaných v tomto rozhodnutí;
6. **Hostitelský partner** je organizace odpovídající za „Evropskou cestu“ v hostitelském členském státě (podnik, vzdělávací zařízení nebo středisko atd.).

Článek 3

Obsah a společné principy

1. Členské státy, které ve svém systému odborné přípravy v přípravě spojené s prací, včetně učňovství, poskytují prvek mobility v jiném členském státě, přijmou nezbytná opatření tak, aby jednotlivci v dotyčné přípravě mohli využívat „Evropských cest“.
2. „Evropské cesty“ musí být integrální součástí přípravy absolvované v původním členském státě.
3. Partnerství mezi organizací odpovědnou za odbornou přípravu v původním členském státě a hostitelským partnerem v jiném členském státě musí definovat obsah, cíle pokud jde o kompetence, délku trvání i praktické otázky monitorování „Evropských cest“.
4. „Evropské cesty“ budou monitorovány a kontrolovány vyučujícím u hostitelského partnera; při poskytování tohoto monitorování je třeba brát v úvahu kapacitu MSP a řemesel.
5. „Evropské cesty“ musí mít významnou délku trvání.
6. „Evropské cesty“ musí být certifikovány jako takové organizací odpovědnou za odbornou přípravu v původním členském státě v souladu s článkem 4.

Článek 4

„Europass-training“

1. „Europass-training“ bude vydán všem osobám, které dokončí „Evropskou cestu“. Musí mít formu informačního dokumentu Společenství, jehož obsah a vzhled je popsán v příloze.
2. Europass-training musí:
 - a) přesně stanovit typ odborné přípravy, v jejímž rámci byla „Evropská cesta“ absolvována, a závěrečnou kvalifikaci nebo diplom podle pravidel a platných předpisů v původním členském státě;
 - b) specifikovat, že zmíněná „Evropská cesta“ je integrální součástí přípravy absolvované v původním členském státě;
 - c) vymezit obsah „Evropské cesty“ specifikováním dovedností získaných během pracovní zkušenosti nebo přípravy;
 - d) udávat délku trvání „Evropské cesty“ organizované hostitelským partnerem v průběhu pracovní zkušenosti nebo přípravy;
 - e) identifikovat hostitelského partnera;
 - f) udávat kvalifikace vyučujícího;
 - g) být vydán institucí odpovědnou za odbornou přípravu absolvovanou dotyčnou osobou v původním členském státě; musí být také podepsán tímto členským státem, hostitelským partnerem a dotyčným jednotlivcem.
3. Opatření týkající se „Europass-training“ platí také tehdy, když „Evropská cesta“ zahrnuje řadu období přípravy v několika členských státech.

Článek 5

Konzistentnost a komplementarita

Komise v souladu s postupy a zdroji programů a

iniciativ Společenství ve vzdělávání a odborné přípravě musí zaručit celkovou konzistentnost mezi realizací tohoto rozhodnutí a těmito programy a iniciativami.

Článek 6

Podpora a doprovodná opatření

1. Komise bude odpovídat za produkci a vhodné rozšiřování a monitorování „Europass-training“ v úzké spolupráci s členskými státy. Za tímto účelem musí každý členský stát jmenovat orgán pro koordinaci a realizaci na národní úrovni v úzké spolupráci se sociálními partnery i zástupci organizací pro přípravu spojenou s prací.
2. Každý členský stát učiní nezbytná organizační uspořádání a přijme nezbytná opatření, aby:
 - a) umožnil kontrolu kvality i kvalitativní evaluaci realizovaných akcí,
 - b) usnadnil rovné příležitosti, zejména tím, že zvýší v tomto ohledu uvědomění vyučujících.
3. Komise v úzké spolupráci s členskými státy založí vzájemný koordinační a informační systém.

Článek 7

Financování

Zdroje potřebné pro realizaci článku 6 odst.1 a 3 budou pokryty z celkového rozpočtu Evropské unie v rámci jeho finanční perspektivy.

Článek 8

Platnost

Toto rozhodnutí bude platit od 1. ledna 2000.

Článek 9

Adresáti

Toto rozhodnutí je adresováno členskými státy.

Jakýs vandr býval vždy, když tovaryši, nemohouce mít díla v jednom městě, hledali ho sobě u mistrů přes pole. Tu se však miní cestování tovaryšské k nabytí zkušenosti technických, vandr, jenž jakožto doplněk učení časem nařizován statuty. Vandrování stalo se velmi dobrou institucí, která sama sebou svědčí o tom, že technická stránka řemesel se vůbec zdvihla, takže tovaryši nemohli přestat na tom, čemu se u jediného mistra naučili. ... V statutech cechovních o vandru poprvé čteme r. 1476 u koželuhů jindřichohradeckých. Tu stanoven vandr dvouletý, ale není vřáden mezi nutné podmínky k cechovnímu mistrovství; logicky jest spojen s učením vůbec. Ke konci století XV. hovoří konvář pražský Mrkvička o vandru svém na Moravu, hned po vyučení podniknutém, jako o věci obvyklé. ... Chtěl-li se tovaryš státí přistavným čeledínem a usednouti, bez listů průkazných neměl od žádného mistra býti přijímán. ... Vetešní ševci malostranští svolili se mezi sebou (1481) neposazovati do díla tovaryše, který by přišel „bez šidel“. Z toho soud na snadě, že již v té době, kdy vandr byl ještě jako zánovní, již světem chodili tovaryši tuláci, těkaři, kterým nešlo o práci.

Winter, Zikmund: **Dějiny řemesel a obchodu v Čechách v XIV. a XV. století.**

Praha, Česká akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění 1906. 976 s.